

Gerbiami absolventai. Gerbiami būsiami kolegos. Gerbiami teisingumo sergėtojai.

Sveikinu Jus su penkis metus trukusios iššūkių kupinos kelionės pabaigos proga. Tikėtina, kad šiandien Jūsų mintys sukasi apie įvairias naujas pradžias, potencialias galimybes ir laukiančias patirtis. Viltिंगai laukti ateities yra teisinga. Viltingas laukimas yra džiaugsmas, tačiau džiaugsmas dėl ateities egzistuos ne visada.

Gyvename tam tikros mentalinės mobilizacijos laikotarpiu. Iš vienos pusės karinė invazija į Ukrainą, grėsmės atkeliaujančios iš Rytų, ir tarsi griūvanti geopolitinė tvarka, iš kitos - aplinkosaugos problemos, technologijų virsmas, ekonominės negandos. Dažnam iš mūsų tai gali pasėti ateities baimės grūdą ir nerimą dėl mūsų pačių likimų. Tokioje situacijoje, visada yra naudinga ir pravartu pamąstyti apie amžinus dalykus. Apie vieną amžiną ir be galo svarbų dalyką susijusį su Jumis ir su teise, aš jau užsiminiau. Apie teisingumą.

Gal tikėtės, kad penkis metus užtrukusios studijų kelionės pabaigos proga, vienos iš gyvenime svarbiausių švenčių metu, aš dabar, pagaliau, atsakysiu į net tik Jus kankinantį klausimą – o kas gi yra tas teisingumas? Žinoma, ačiū, jei pagalvojote, kad aš tai galiu padaryti, bet turiu atsiprašydamas pranešti, kad absoliutaus, visiems laikams ir visiems atvejams galiojančio teisingumo apibrėžimo, aš, deja, nežinau. Tačiau aš žinau, kas teisingumas nėra.

Teisingumas nėra kontrolė. Žinojimo privilegijuotiems profesionalams – teisininkams ir politikams kartais atrodo, kad papildomas įstatymas, kodekso pataisa ar nauja norma suteiks mums aiškesnę ir geresnę ateitį. Taip manančius privalau nuvilti. Žmogaus gyvenimas šiame pasaulyje yra tūkstantį kartų kompleksiškesnis, sudėtingesnis, „įvairiaspalviškesnis“ reiškinyms negu baltai-juodi teisinio žinojimo lapai. Teisė, būdama žmogiškojo bendrabūvio dalis, yra baigtinis fenomenas. Šios pabaigos, šios ribos suvokimas, yra būtina sąlyga teisingumo egzistavimui. Nors tai skamba paradoksaliai, tačiau teisingumas gali būti pasiektas tik suvokiant teisės ribas.

Toje vietoje kur pasibaigia teisingumas, prasideda kontrolė. Siekdami kontroliuoti kitus, mes naikiname savo pagarbą kitam žmogui. O be pagarbos kitam, asmeninis orumas neegzistuoja.

Mieli absolventai. Mieli būsiami kolegos. Nepasiduokite nerimui. Nepasiduokite baimei. Išlikite orūs ir aš pažadu Jums, kad nėra ateities negandos, kurios Jūs negalėtumėte įveikti.

Vilniaus Universiteto Teisės fakulteto Alumni draugijos pirmininkas, advokatas Gintautas
Bartkus